

4. NESTBESCHERMERS VAN GAAS.

Een effectieve methode tot bescherming van de nesten van staartmezen, winterkoningen en goudhaantjes.

Half maart begint het vogelleven weer volop op gang te komen. In het bos laten vele vogelsoorten weer van zich horen maar we moeten nog een maand wachten voordat de vogels definitief beginnen met de nestbouw. Onder de kleine vogelsoorten maakt de staartmees hier op een uitzondering. Als het weer meewerkt kunnen we half maart al paartjes staartmezen zien sjouwen met schilfertjes mos, schors en donsveertjes naar de plaats, waar ze hun prachtige kogelvormige nest bouwen.

Aan alle medebewoners en bezoekers van hun broedterrein wijzen ze zonder omhaal waar hun toekomstige woning te vinden is. De vogelaar, die vaak het bos en het veld intrekt, weet dat hij een maand later vele uit elkaar gerukte nesten van staartmezen aantreft. Vooral in streken, waar vele Vlaamse Gaaien en Eksters voorkomen, worden vele nesten van dit vroege broed vernield. De resultaten van het tweede broedsel zijn gunstiger, omdat dan alle broedactiviteiten zich afspelen in een groen landschap, dat nu eenmaal een goede dekking garandeert. Daarnaast hebben Vlaamse Gaaien en Eksters in die tijd meer keus in hun menu.

Nu hebben wij een methode ontwikkeld, die het slagen van praktisch alle broedsels van staartmezen garandeert. Wij zijn met dit experiment ongeveer 4 jaar geleden begonnen en kunnen nu wel zeggen, dat het wat de staartmees betreft volledig is geslaagd. Bij winterkoning en goudhaantje is het ook voor 100% geslaagd te noemen, maar hierbij verkeren wij nog min of meer in een beginstadium. Het betreden en veranderen van de directe omgeving van de nesten bevordert sterk een eventuele verstoring, maar we hebben toch de stoute schoenen aangetrokken met de wetenschap: "Als je niets doet worden eieren of jongen toch geroofd."

We hebben een stuk oud kippengaas gespannen rondom de nestbol. Het gaas mag niet nieuw zijn en dus niet blinken. Oud verroest kippengaas voorkomt ongewenste belangstelling. Het gaas dient aan alle kanten om de nestbol te worden gespannen. De afstand tussen nest en gaas dient overal minimaal 20 cm te zijn. De eerste keer spanden we het gaas te dicht om het nest, wat tot gevolg had, dat het nest toch nog uit elkaar getrokken werd. De takjes, waartussen het nest is gevlochten, dienen door het gaas te worden getrokken. Het mag geen dichte wirwar worden van gaas en takjes. De vogels moeten de nestbol gemakkelijk kunnen bereiken.

Wanneer mag je beginnen met het omspannen van de nesten? Eerst hebben we het gaas gespannen toen het nest klaar was. Later hebben we het geprobeerd met nesten, die half klaar waren.

Vervolgens toen de vogels net een paar dagen bezig waren. In principe mag je het gaas al spannen als de bodem van het nestje gereed is. De vogels gaan zonder meer door met nestelen als het omspannen maar deskundig gebeurd is.

Een ander belangrijk punt is het tijdstip van de dag, waarop men het nest omspant. Het best kun je 's morgens het in aanbouw zijnde nest omspannen met gaas. De vogels hebben dan de tijd om te wennen aan de veranderde omgeving. Gewapend met een verrekijker kun je dan op veilige afstand constateren, dat de meeste paartjes staartmezen al na een half uur doorgaan met de nestbouw.

Deze nestbescherming hebben we, zij het in mindere mate, ook toegepast bij de winterkoning. Hierbij omspanden we het nest pas als het geheel klaar was. Dikwijls is het aanbrengen van gaas hier helemaal niet nodig, omdat de winterkoning zijn nest beter verbergt.

In 1973 ontdekte een bevriend vogelaar rond half juni in een gemengd bos te Tilburg een nestje in aanbouw van een paartje goudhaantjes. Het was opgehangen aan enkele neerhangende takjes van een middelzware fijnspar op ca 4 meter hoogte. Opvallend bij dit paartjes was, dat ze van hun toekomstige woning geen geheim maakten. Door het ontbreken van schuwheid lokt deze vogelsoort zonder meer allerlei dieren aan, die het gemunt hebben op eieren en jongen. De late datum van voornoemd nestje wijst er redelijkerwijs ook wel op, dat dit paartje "pech gehad had". Om dit nestje hebben we een stuk oud kippengaas gespannen en het resultaat was, dat op 26 juni 9 jonge goudhaantjes uitvlogen. De eigenaar van het terrein heeft een tweetal Vlaamse Gaaien waar genomen, die op het gaas zaten, maar nu het nest niet konden bereiken.

Dit waren onze bevindingen met het aanbrengen van gaasbollen. Misschien is dit een stimulans voor anderen om in hun terrein te proberen deze vogelsoorten in de broedperiode aldus te beschermen.

J.Goossens en L.A.de Kort

